

Služby dlhodobej starostlivosti – terminológia na rozhraní vedy a legislatívy

Doc. PhDr. Beáta Balogová, PhD

FF PU v Prešove

18.4.2012

Služby dlhodobej starostlivosti

Definované cez:

- Zákon č. 448/2008 o sociálnych službách,
- Zákon č. 576/2004 o zdravotnej starostlivosti,
- Slovník sociálnej práce – O. Matoušek (2003)

Nejednotnosť terminológie v kontexte sociálnej a zdravotnej starostlivosti

ambulantná služba vs ambulantná starostlivosť

pobytová služba vs ústavná starostlivosť

domáca starostlivosť vs domáca

opatrovateľská služba vs opatrovateľská služba

terénna sociálna práca vs terénna služba vs terénny sociálny programom

Terénna služba

- **(terénna forma SS, § 13)** – sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí; TSS (4) možno poskytovať aj prostredníctvom terénnych programov, ktorých cieľom je predchádzať sociálnemu vylúčeniu fyzickej osoby, rodiny a komunity, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii. Terénne programy sa vykonávajú odbornými činnosťami alebo ďalšími odbornými činnosťami,

Ambulantná služba

- **ambulantná služba (ambulantná forma SS, § 13)** – sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby (miestom poskytovania SS môže byť aj zariadenie),
- **ambulantná starostlivosť** - (§ 17, (2) sa poskytuje v ambulanciách, formou návštevnnej služby, ďalej v rámci lekárskej služby prvej pomoci a rýchlej zdravotnej pomoci, a to aj v byte chorého alebo na inom mieste, na ktorom treba pacientovi poskytnúť túto starostlivosť,
- **ambulantná služba** – nie je definovaná v slovníku SSP – Matoušek, iba ambulantná liečba out-patient care

Pobytová služba

- **pobytová služba (pobytová forma SS, § 13)** – sa poskytuje ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie, poskytuje sa ako celoročná alebo týždenná SS,
- **ústavná starostlivosť** – (§17 (3) - sa poskytuje v lôžkových zariadeniach, ak zdravotný stav pacienta vyžaduje takú starostlivosť, ktorú nie je možné poskytovať ambulantne,
- **ústavná starostlivosť** – rezidencial care - je starostlivosť poskytovaná klientom profesionálmi (prípadne dobrovoľníkmi) v ústavnom zariadení. Má rozmanité podoby a ciele – od poskytovania náhrady chýbajúceho domova či chýbajúceho a inak nedostupného komplexu služieb až po represívne reakcie spoločnosti na neprijateľné spôsoby správania. Pretože US so sebou vždy nesie vysoké riziko sociálneho vylúčenia klientov, zneužívania moci personálom a riziko nepriaznivých vplyvov klientov na seba navzájom, považuje sa dnes vo vyspelých krajinách za poslednú možnosť, ktorá by mala byť klientovi ponúknutá až po vyčerpaní všetkých alternatívnych možností (Matoušek SSP, s. 253)...

Domáca starostlivosť

- **domáca starostlivosť** – zákon o SS nepozná DS,
- **domáca starostlivosť** – home care – v zahraničí sa odlišuje pomoc v domácnosti (home help), poskytovaná zaškolenými pracovníkmi či dobrovoľníkmi, od kvalifikovanej domácej starostlivosti (home care). Pomoc v domácnosti u nás zabezpečuje (teda v ČR) poskytuje opatrovateľská služba. DS je poskytovaná chorým a umierajúcim ľuďom v ich domácom prostredí kvalifikovanými zdravotníkmi, sociálnymi pracovníkmi alebo inými profesionálmi, prípadne i laikmi. Agentúry DS sú v ČR zriaďované súkromnými osobami (lekármi, zdravotnými sestrami), neštátnymi organizáciami aj štátnou správou... (Matoušek SSP, s. 56)

Opatrovateľská služba

- **domáca opatrovateľská služba** - zákon o SS nepozná DOS,
- **opatrovateľská služba (ako druh SS §12) – § 41 (1)** opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá a) je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II, a b) je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách...
- **opatrovateľská služba** – home care – sociálna služba, ktorou sa zabezpečuje potrebná starostlivosť o osobu, jej výživu a domácnosť. Poskytuje základnú hygienickú starostlivosť, jednoduché ošetrovateľské úkony, pomoc pri zaistení, príprave a podávaní stravy, pri údržbe domácnosti, u neplnoletých detí tiež výchovnú starostlivosť. OS je možné poskytovať v domácnosti osôb, v domovoch-penziónoch pre dôchodcov, alebo v zariadeniach OS, ktorými sú hlavne strediská osobnej hygieny, pracovne a zariadenia pre denný pobyt tzv. domovinky. Pomocou tejto služby je predlžované obdobie relatívne nezávislého života osôb v ich domácnostiach (Matoušek, s. 142)

Terénna sociálna práca

• **Terénna sociálna práca** – social work in the streets /corner street social work/ streetwork /detached work – sociálna práca s rizikovými jednotlivcami alebo skupinami vykonávaná v prirodzenom prostredí klientely sociálnych pracovníkov. Súčasťami terénnej sociálnej práce sú: depistáž, nadväzovanie kontaktov, poskytovanie sociálnej pomoci, mapovanie lokality včítane zberu, analýzy a sumarizácie odhalených informácií o príčinách, charaktere a intenzite nepriaznivých sociálnych situácií cieľovej skupiny. V optimálnom prípade môže TSP ovplyvniť rizikové správanie, resp. životný štýl klientov. Cieľom TSP býva aj napojenie klientov na iné špecializované služby. Špeciálnym typom TSP je práca na ulici, tzv. streetwork. Streetwork je vyhľadávacia, sprevádzajúca a mobilná sociálna práca s nízkoprahovou ponukou sociálnej práce. Tá sa zameriava na jedincov a skupiny s rizikovým správaním, ktoré sociálny pracovník kontaktuje v čase a na miestach ich spontánneho pobytu a stretávania. Sú to hlavne deti a mladiství, tráviaci svoj voľný čas bez dozoru a zmysluplnej náplne na ulici, príslušníci rodín s nízkou sociokultúrnou úrovňou, členovia skupín vyznačujúcich sa negativistickým a agresívnym prístupom k okoliu, osoby experimentujúce s drogami, problémoví užívatelia drog alebo osoby na drogách závislé, osoby žijúce na ulici, osoby tráviace veľa času na hracích automatoch, mladiství realizujúci prostitúciu a pod.